

การสำรวจ

&

การผลิตปิโตรเลียม

รายวิชาวิทยาศาสตร์เพิ่มเติม

เชื้อเพลิงเพื่อการคมนาคม

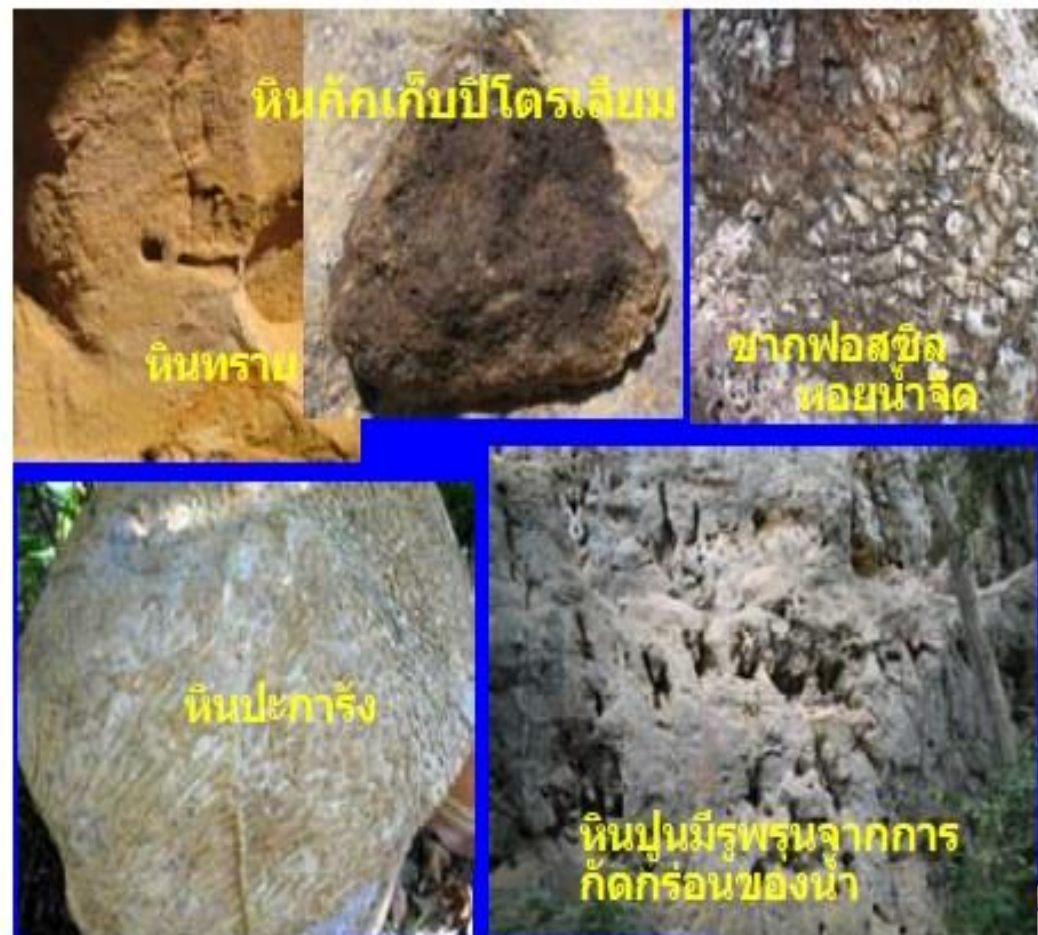
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ปิโตรเลียมส่วนใหญ่สำรวจพบในหินชนิดใด

หินต้นกำเนิดปิโตรเลียม

หินกักเก็บปิโตรเลียม

หินกักเก็บปิโตรเลียม

กิจกรรมที่ 1.1

ศึกษาลักษณะของหินกักเก็บปิโตรเลียม

จุดประสงค์การทดลอง

- ทดลอง สังเกต และอธิบายลักษณะของหินกักเก็บ
เก็บปิโตรเลียม

หินทราย

เกิดจากการรวมตัวกันของเม็ดทรายแร่ควอตซ์

หินปูน

เกิดจากการทับถมของตะกอนคาร์บอเนตในท้องทะเลเช่นกระดองสัตว์ปะการัง

หินแกรนิต

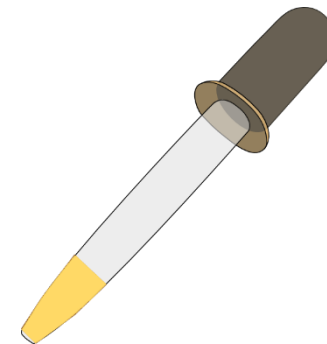

Naturstein Pindrys - Sandstein & Granit Direktimport

เป็นหินอัคนีเกิดขึ้นจากแมกมา โดยแทรกดันผ่านหินอื่นขึ้นมา

วัสดุ/อุปกรณ์

ขั้นตอนการทดลอง

1

2

ข้อควรระวัง

- เลือกผิวหนังที่มีลักษณะเรียบหรือเป็นแอ่งเล็กน้อย ในการหยดน้ำมันพืช
- หยดน้ำมันพืชลงที่ผิวหนังทั้ง 3 ก่อนพร้อม ๆ กัน

วิธีโอบการทดลอง

ตารางบันทึกผล

ชนิดหิน	ลักษณะเนื้อหิน	การเปลี่ยนแปลงหลังหยดน้ำมัน พืช
หินทราย	เนื้อหยาบ ประกอบด้วยเม็ดทราย ลักษณะกลมหรือเหลี่ยม ที่ผิวหน้าของหินสามารถมองเห็นรอยต่อระหว่างเม็ดแร่ได้ บ้าง	น้ำมันพืชซึมหายไปใ เนื้อหิน
หินปูน	เนื้อเนียนละเอียดมาก มองไม่เห็นรอยต่อหรือช่องว่าง ระหว่างผลึกแร่	น้ำมันพืชยังปรากฏอยู่ที่ ผิวหน้าของหิน
หินแกรนิต	เนื้อหยาบ ผลึกแร่เกาะกันแน่นแข็ง มองไม่เห็นช่องว่าง ระหว่างผลึก	น้ำมันพืชยังปรากฏ อยู่ที่ผิวหน้าของหิน

สรุปผลการทดลอง

หินที่สามารถดูดซึมน้ำมันพืชได้ คือ หิน

หินทราย

มีรูพรุน/ช่องว่างระหว่างแร่

..... เพราะมีลักษณะคือ.....

ทำให้น้ำมันพืชเข้า

หินกักเก็บปิโตรเลียม

หิน

.....

คำถาม

1. เนื้อหินทั้ง 3 ชนิด มีลักษณะแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร
2. หินชนิดใดสามารถดูดซึมน้ำมันพืชได้
3. หินที่ดูดซึมน้ำมันพืชได้ มีลักษณะเนื้อหินต่างจากหินชนิดอื่นที่นำมาทดสอบอย่างไร

ภาพที่ 1.4 แสดงสัดส่วนการสะสมตัวของปิโตรเลียมในหินชนิดต่าง ๆ

หินปิดกั้นปิโตรเลียม

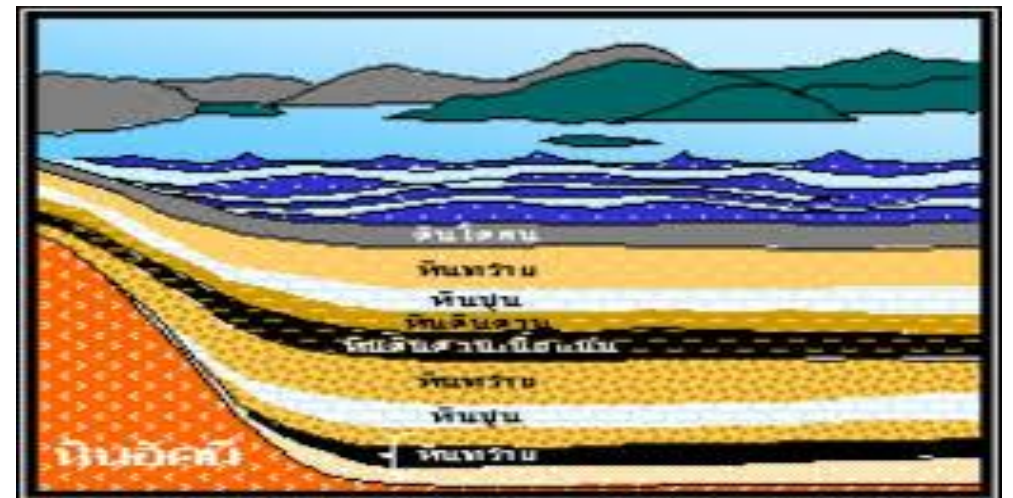
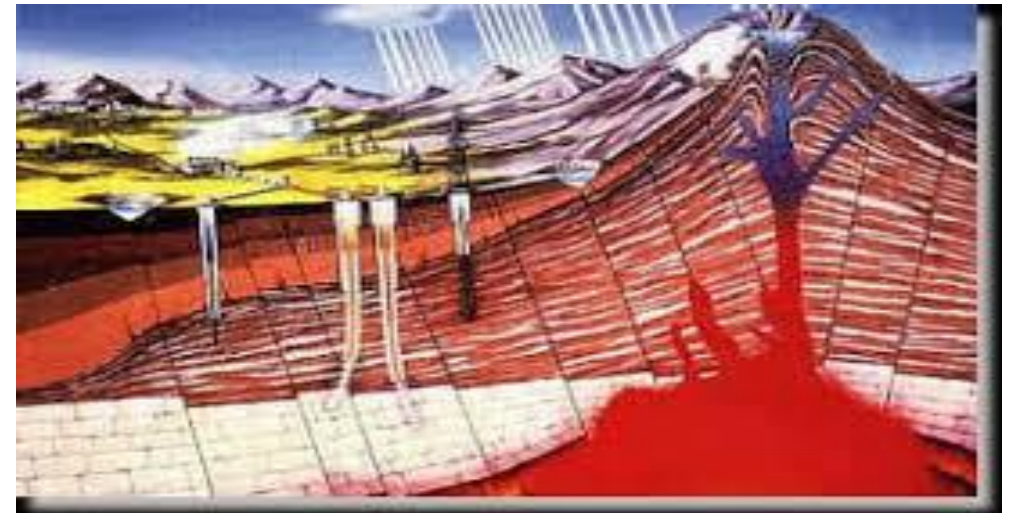
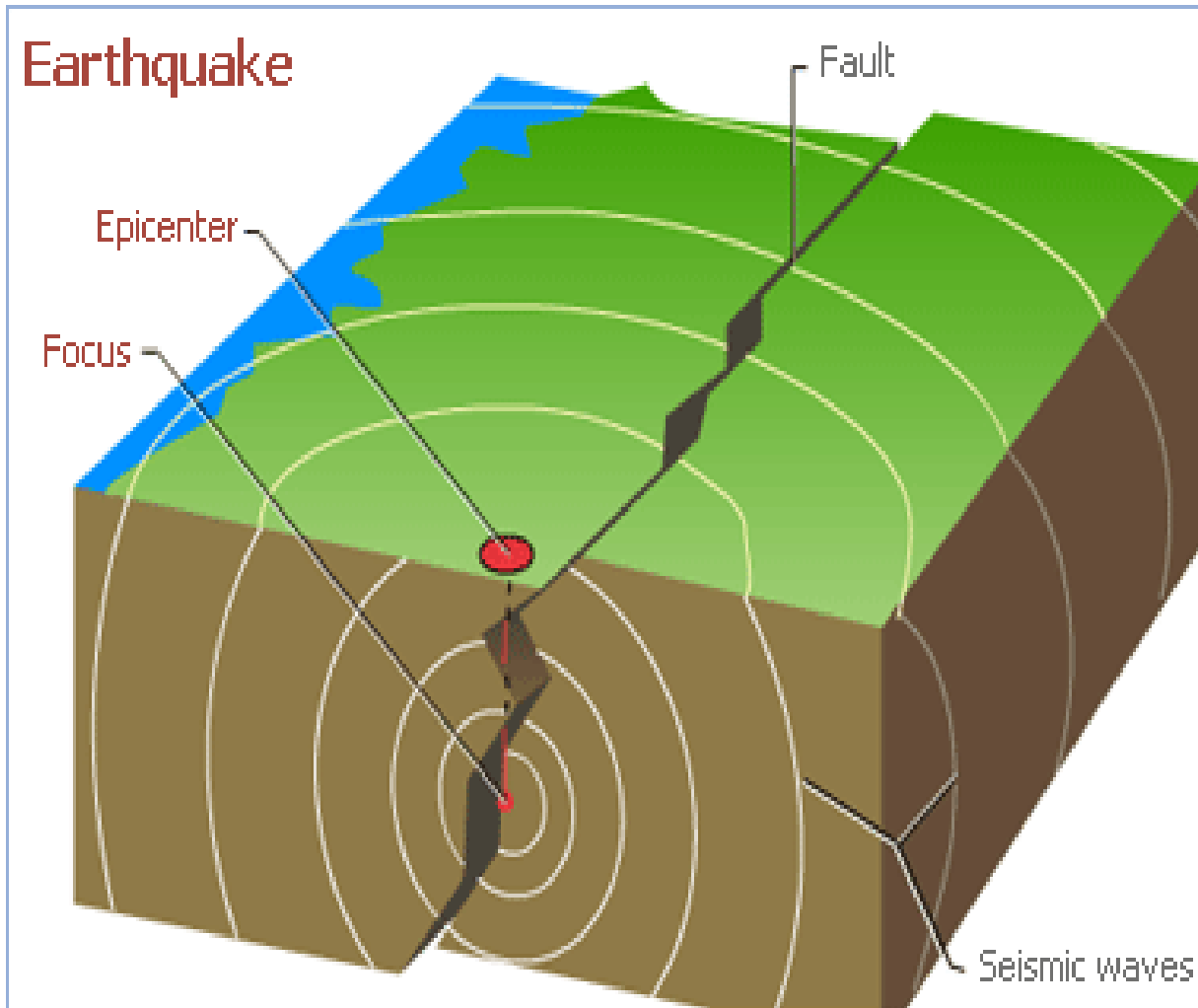

หินกักเก็บปิโตรเลียม

หินอุ้มปิโตรเลียม

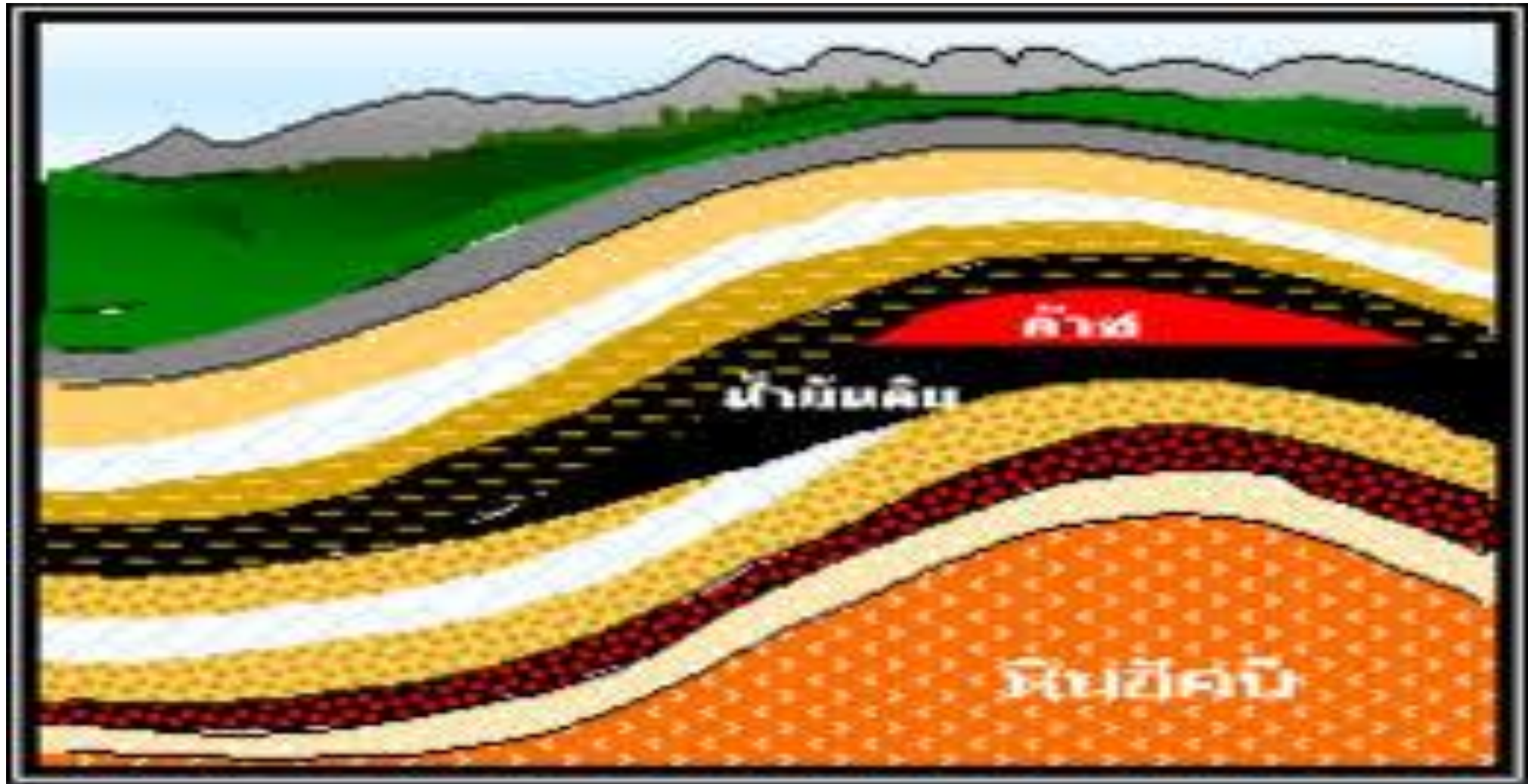
หินต้นกำเนิด

สาเหตุที่ทำให้ปีโตรเลียมเคลื่อนย้ายจากหินต้นกำเนิดไปยังหินกักเก็บคือ

เพราะเหตุใดปิโตรเลียมจึงถูกกักเก็บอยู่ใต้ผิวโลกไว้ได้

หินปิดกั้นปิโตรเลียม

กิจกรรมที่ 1.2

จำลองหีนปิดกั้นปีโตรเลียมและแหล่งกักเก็บ

ตอนที่ 1 หีนปิดกั้นปีโตรเลียม

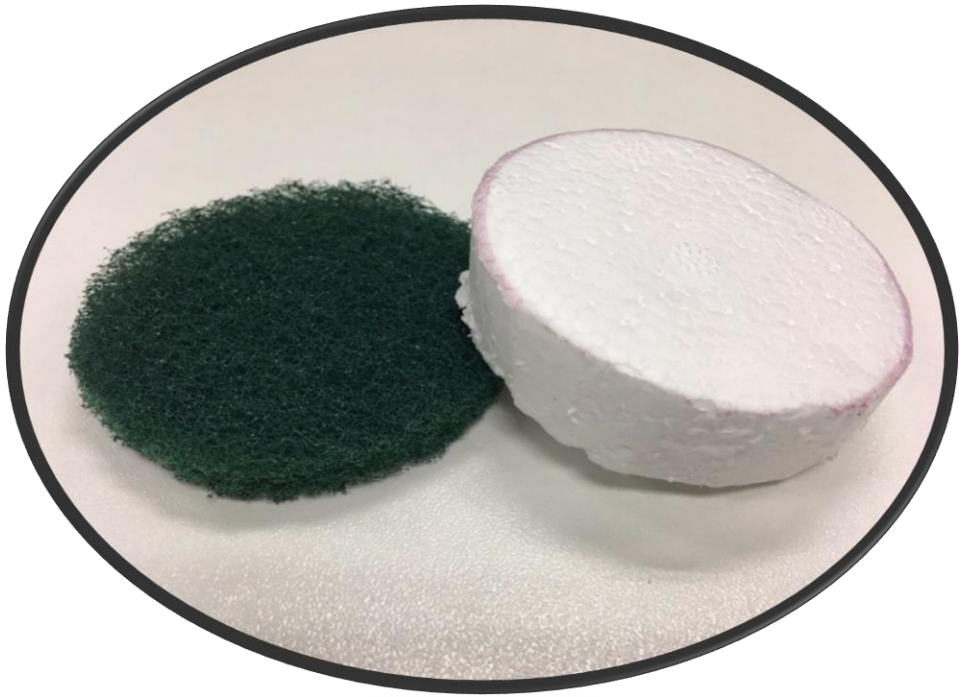
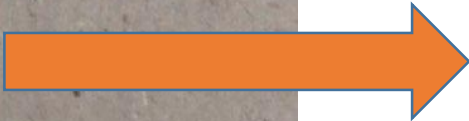
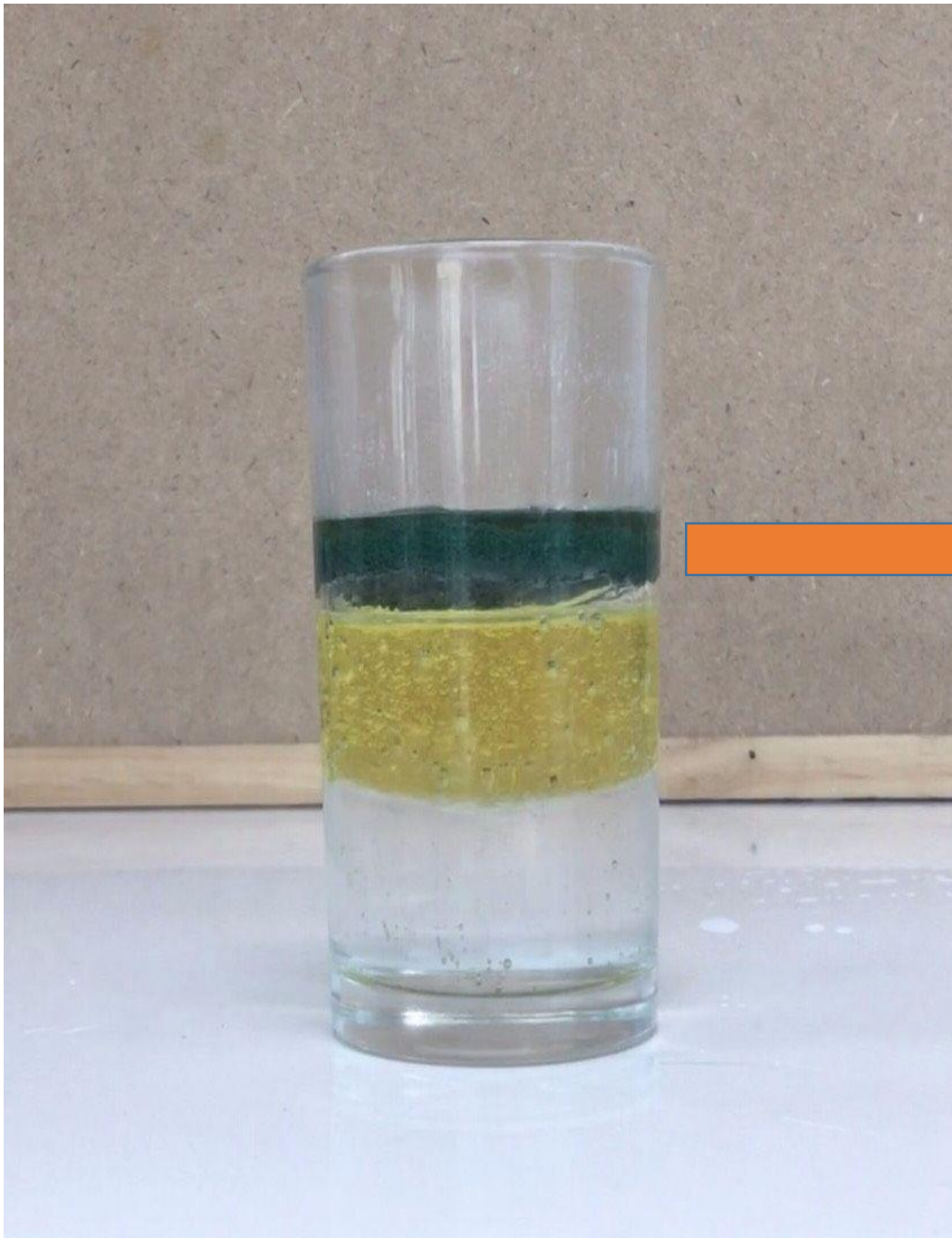

ตารางบันทึกผลตอนที่1

แผ่นปิดกั้น	ผลการสังเกต
ฟองน้ำ	น้ำมันซึมผ่านแผ่นฟองน้ำ
โฟม	น้ำมันไม่สามารถซึมผ่านขึ้นมาได้

กิจกรรมที่ 1.2

จำลองหีบปิดกั้นปีโตรเลียมและแหล่งกักเก็บ

ตอนที่ 2 แหล่งกักเก็บปีโตรเลียม

แทนน้ำ/แก๊สธรรมชาติ

แทนน้ำมันดิบ

การทดลองแหล่งกักเก็บปิโตรเลียม

ตารางบันทึกผลตอนที่ 2

เมื่อเทน้ำอัดลมลงในน้ำมันพืชแล้ว พบว่า น้ำมันพืชจะ
ลอยตัวเหนือน้ำ

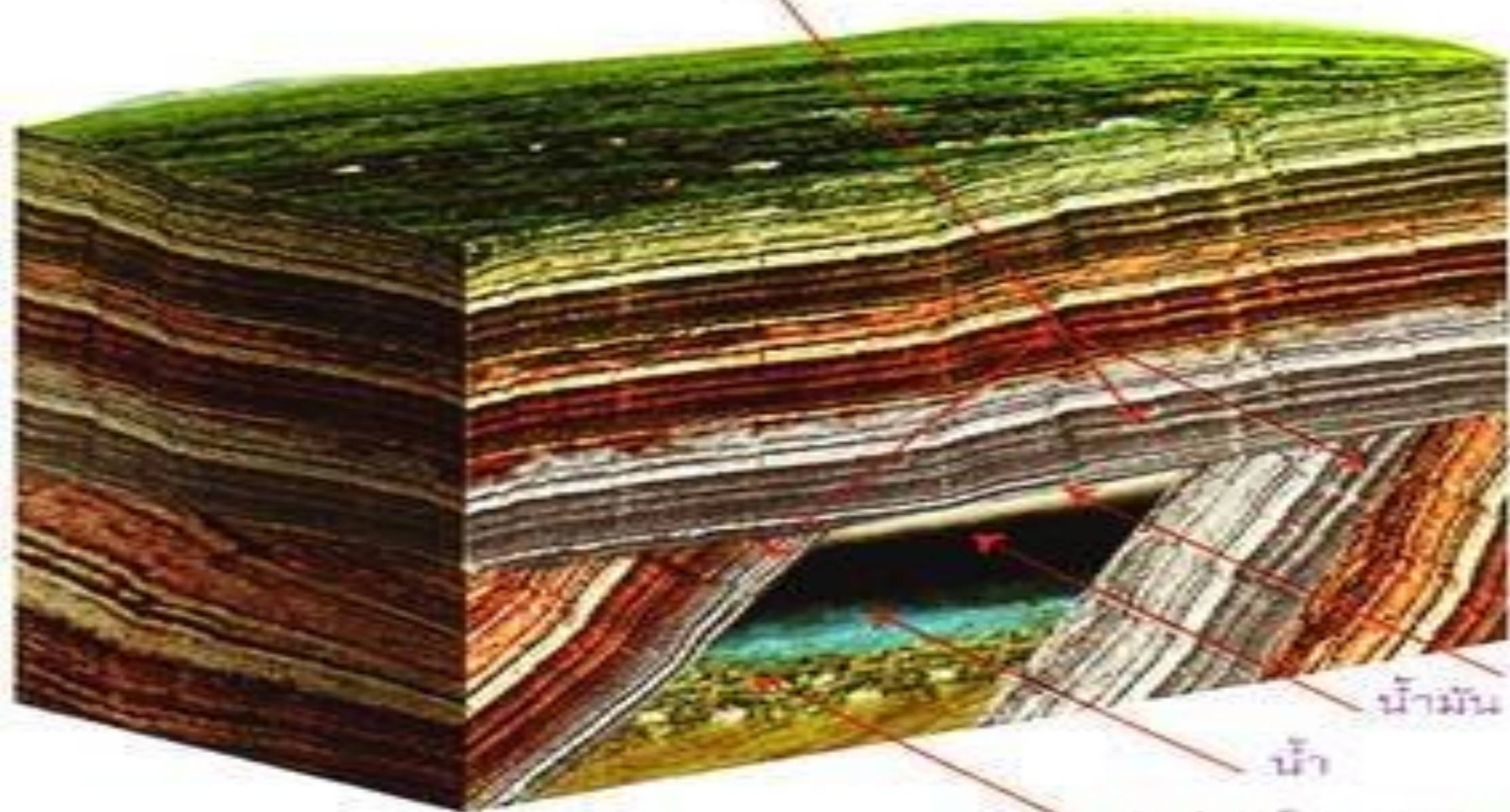
.....น้อยกว่า..... เพราะน้ำมันพืชมีความหนาแน่น

.....แทรกตัว..... น้ำ และฟองแก๊สจากน้ำอัดลมจะ

.....ผ่านชั้นน้ำมันขึ้นด้านบน และมีบางส่วน

หินปิดทับปิโตรเลียม

ปิโตรเลียม

น้ำมัน

น้ำ

หินอุ้มน้ำมันปิโตรเลียม

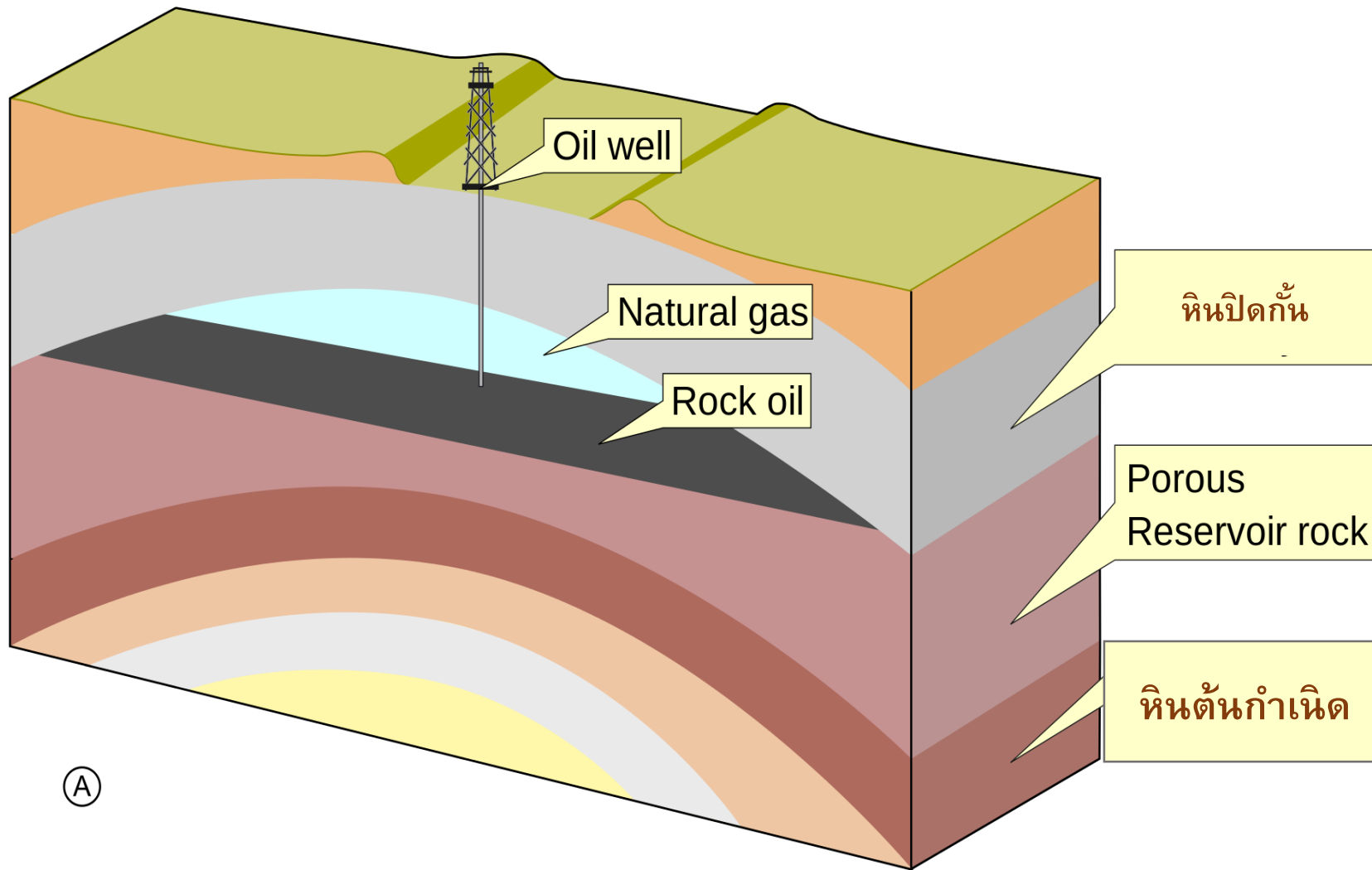

คำถาม

1. แผ่นพองน้ำ/แผ่นโฟมต่างกันอย่างไร
2. เมื่อฉีกแผ่นพองน้ำและแผ่นโฟม ของเหลวเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างไร
3. เพราะเหตุใดปิโตรเลียมจึงถูกกักเก็บอยู่ใต้ผิวโลกไว้ได้
4. หินกักเก็บและหินปิดกั้นปิโตรเลียมต่างกันอย่างไร

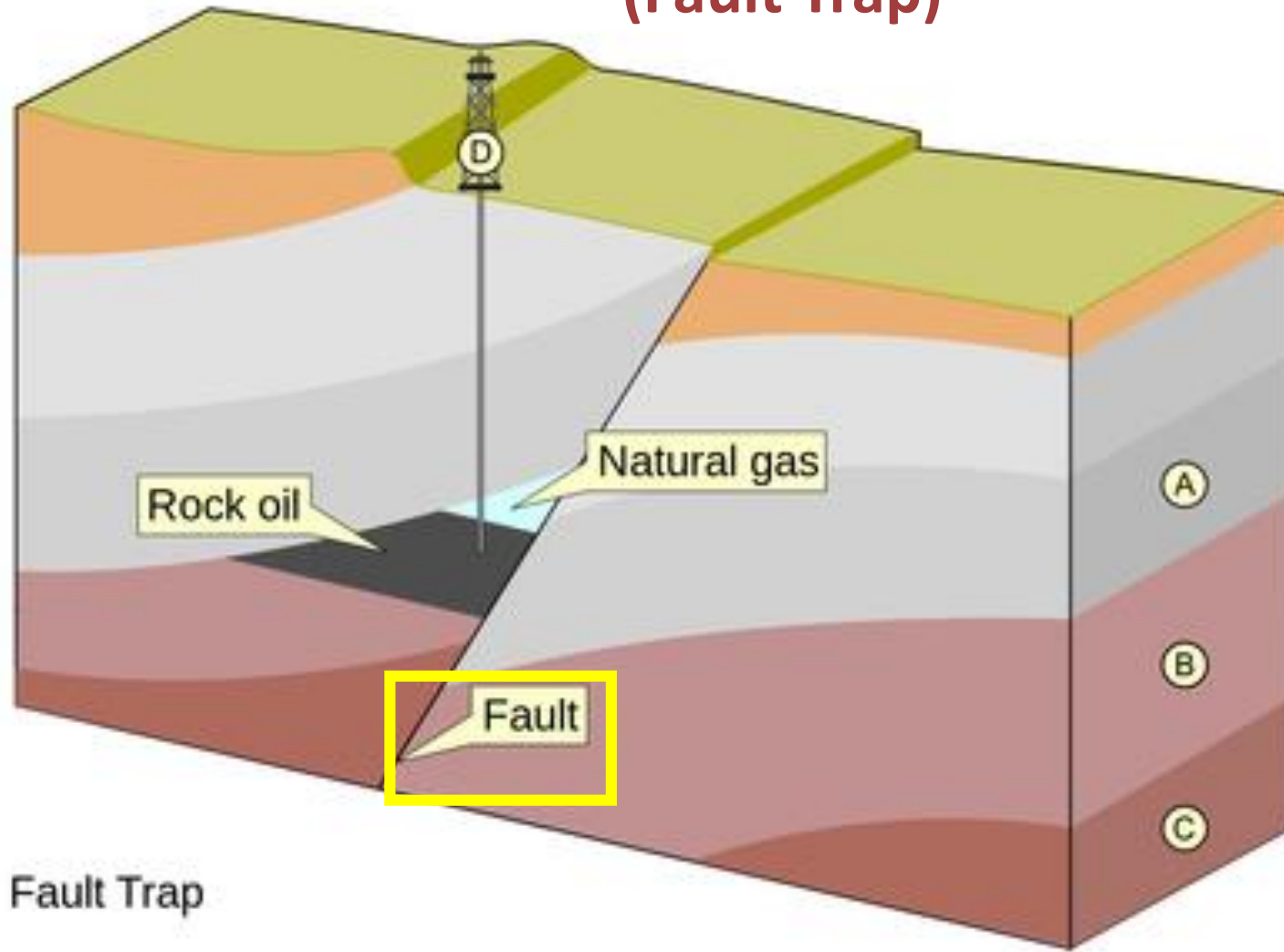
1 แหล่งกักเก็บปิโตรเลียมโครงสร้างรูปโค้งประทุนคว่ำ (Anticline Trap)

- น้ำมันไหลขึ้นไป
สะสมตัวอยู่จุดสูงสุด
และมีหินปิดกั้นทับ
ด้านบน
- กักเก็บน้ำมันได้ดี
ที่สุด
- 80% ของน้ำมันดิบ
ทั่วโลกถูกกักเก็บอยู่
ภายใต้โครงสร้างแบบ

2 แหล่งกักเก็บปิโตรเลียมโครงสร้างรูปรอยเลื่อนของชั้นหิน (Fault Trap)

- เกิดจากรอยแตกของหินสองส่วน
- เคลื่อนที่มาขนานกับชั้นหินกักเก็บปิโตรเลียม
- ปิโตรเลียมสะสม

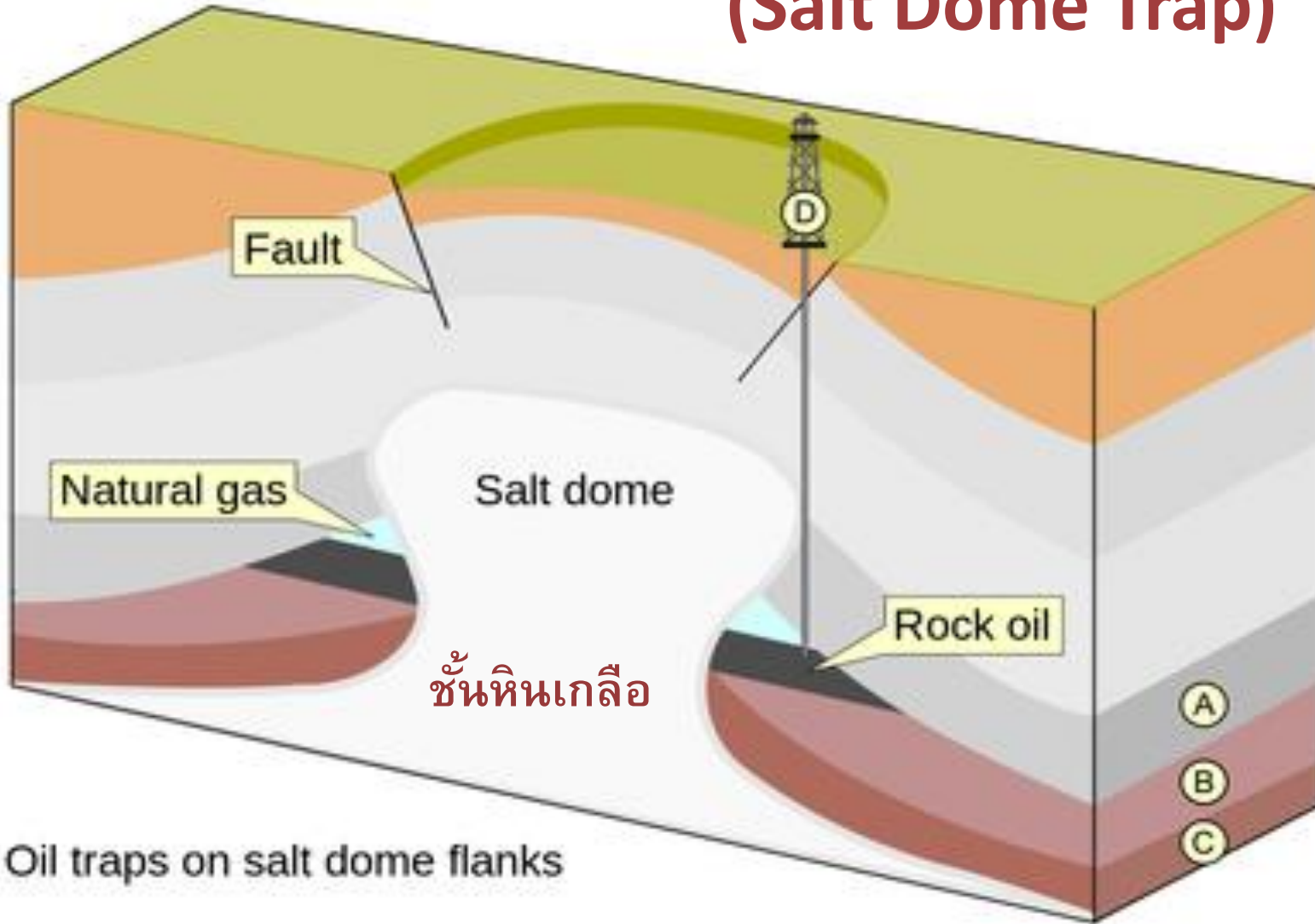
ตัวบริเวณรอย

Fault Trap

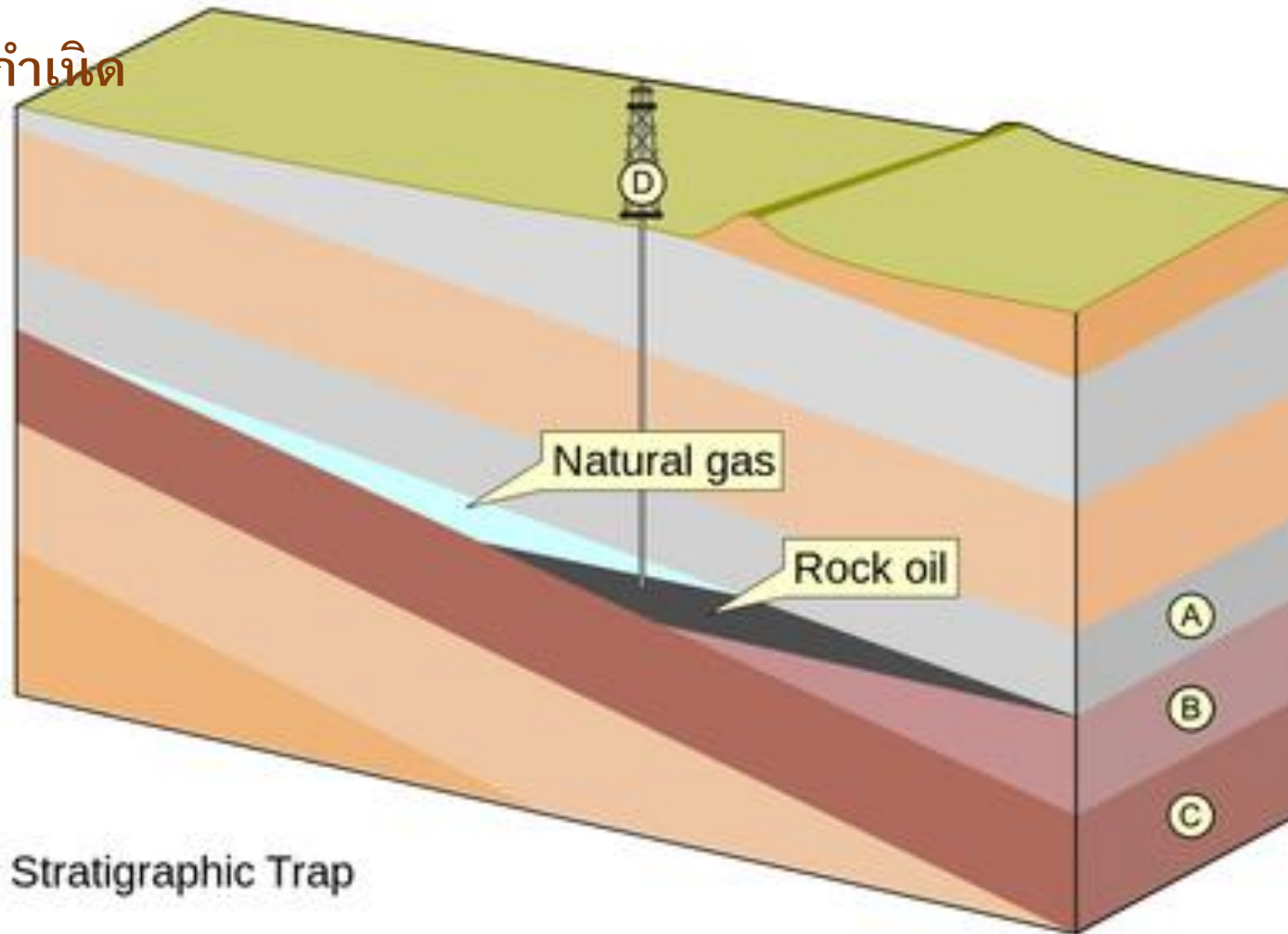
3 แหล่งกักเก็บปิโตรเลียมโครงสร้างรูปโดม (Salt Dome Trap)

-ชั้นหินถูกดันให้โค้งตัว
ด้วยแรงเกลือจนเกิด
ลักษณะคล้ายกับ
โครงสร้างกระทะคว่ำ
-ปิโตรเลียมจะสะสมตัว
ในชั้นหินกักเก็บ บริเวณ
รอบโครงสร้างรูปโดม

4 แหล่งกักเก็บปิโตรเลียมแบบเนื้อหินเปลี่ยนแปลง (Stratigraphic Trap)

หินต้นกำเนิด
หินปิดกั้น

หินอุ้มน้ำมัน
เปลี่ยนแปลงสภาพและ
องค์ประกอบ
กลายเป็นหินที่บดขี้น
มาก และหุ้มส่วนที่
เหลือเป็นแหล่งกัก
เก็บไว้

แหล่งปิโตรเลียม

การเจาะหลุมปิโตรเลียม

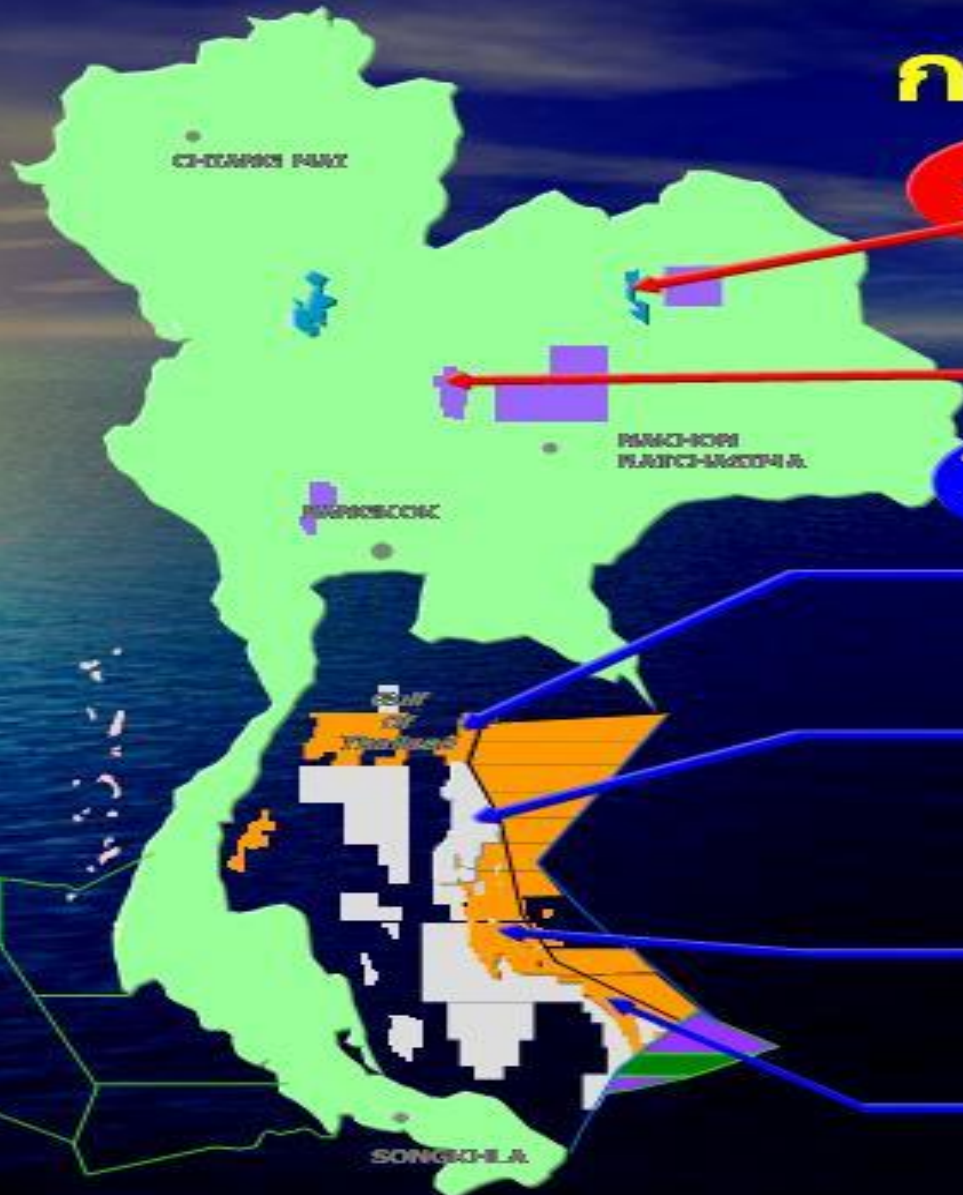
มิถุนายน 2547

บนบก

1. อเมรดา เฮสส์ (ไทยแลนด์) จำกัด
1 หลุมสำรวจ (กุฮ่อม-4)
2. ซิโน ยูเอส ปิโตรเลียม อิงค์
2 หลุมพัฒนา

ในทะเล

1. เพิร์ล ออย (ประเทศไทย) จำกัด
ธรณีฟิสิกส์ 3 มิติ พื้นที่ 71.35 ตร.กม.
2. เชฟรอน ออฟชอร์
2 หลุมสำรวจ (หลุมสันตา-1, สันตา-2)
19 หลุมพัฒนา
3. ยูโนแคล ไทยแลนด์
15 หลุมพัฒนา
4. ปตท.สผ.
1 หลุมสำรวจ (บีเค-เดล-23)

แหล่งน้ำมันดิบสิริกิติ์
อำเภอลานกระบือ
จังหวัดกำแพงเพชร

